

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

Кафедра українознавства та гуманітарної освіти

Затверджую
перший проректор,
проректор з науково-педагогічної
та методичної роботи
А. М. Фесенко

«___» _____ 2011 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА ІСТОРІЯ ДОНБАСУ

(назва дисципліни)

6.050502 «Інженерна механіка», 6.050401 «Металургія», 6.050402 «Ливарне виробництво», 6.050504 «Зварювання», 6.050202 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології», 6.050503 «Машинобудування», 6.050702 «Електромеханіка», 6.030508 «Фінанси і кредит», 6.030601 «Менеджмент», 6.050101 «Комп'ютерні науки»

(шифр напрямів, спеціальностей)

Ухвалено методичною комісією
економіко-гуманітарного факультету

(назва факультету)

протокол № _____ від _____

Програму рекомендовано
кафедрою

протокол № _____ від _____

Голова МК

_____

(підпис)

_____

(ініціали, прізвище)

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Т. В. Кудерська

(ініціали, прізвище)

Краматорськ, 2011

I ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Дисципліна «Політична історія України та історія Донбасу» відноситься до дисциплін вільного вибору студента циклу гуманітарної та соціальної підготовки.

Методологічною основою дисципліни є діалектико-матеріалістичне розуміння історії, яке дає змогу розкрити як загальні закономірності історичного процесу, так і його особливості. Саме діалектико-матеріалістичне розуміння історії сприяє розгляду історичних явищ, фактів, подій у відповідності з конкретними історичними обставинами, в їхньому взаємозв'язку й взаємообумовленості, допомагає розглядати кожне історичне явище в сукупності як позитивних, так і негативних проявів.

Важливим фактором є принцип альтернативності, який визначає міру вірогідності здійснення тієї чи іншої події на основі наукового аналізу, об'єктивних реалій та можливостей.

Структура та зміст дисципліни й передбачені програмою методи її вивчення дають майбутньому інженеру та економісту можливість засвоїти необхідний обсяг науково-теоретичних знань, які сприятимуть формуванню цілісного сприйняття процесу функціонування українського суспільства на різних етапах його розвитку, набути норм свідомої суспільно-політичної поведінки, усвідомити своє місце в навколишньому світі та відчуття значення своєї майбутньої праці й можливі шляхи для її вдосконалення.

Курс посідає важливе місце в загальній структурно-логічній схемі підготовки спеціаліста та належить до циклу гуманітарних дисциплін і пов'язаний з такими навчальними предметами, як «Історія України», «Історія української культури», «Політологія».

II РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Розподіл навчальних годин за триместрами та видами навчальних занять здійснюється відповідно до робочих навчальних планів за такою формою:

Таблиця 1 – Розподіл навчальних годин за триместрами та видами навчальних занять.

Триместр	Усього	Розподіл за триместрами та видами занять						Триместрова атестація
		Лекції	Семінари	Контроль знань	Кредити	Самостійна робота студентів		
						усього	у тому числі на виконання ІСЗ	
6	36	8	4	4	1,0	20	8	залік

III МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є вивчення закономірностей політичного процесу в Україні та висвітлення міста й ролі Донбасу в її інфраструктурі.

Завдання курсу визначається трьома факторами: загальноосвітнім, виховним і практичним.

Основним **завданням** курсу є прищеплення культури історичного мислення, формування загальних основ та системи суспільно-політичних знань, виховання патріотичних і морально-етичних переконань спеціаліста, причетності до тисячолітньої історії.

При вивченні дисципліни студенту **необхідно знати**:

- історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежної держави;

- особливості соціально-політичного розвитку Донбасу;

У результаті засвоєння курсу студент **повинен**:

- **уміти** аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського

суспільства в контексті світової та вітчизняної історії;

- *уміти* зіставляти історичні процеси з епохами та застосовувати набуті знання для прогнозування суспільних процесів;

- *уміти* хронологічно співвідносити процеси, які відбувалися на землях України;

- *придбати навички* самостійної роботи з джерелами, науково-історичною та історико-публіцистичною літературою;

- *виробити вміння* застосовувати набуті знання з краєзнавства для орієнтації в суспільно-політичному житті;

- *оволодіти* культурою виступів на суспільно-політичні теми та навчитися проводити наукові диспути та дискусії;

- *засвоїти* історичний досвід та уроки історії.

IV ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

IV. I Розподіл навчального часу за темами

Розподіл навчального часу за темами наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Розподіл навчального часу за темами

Найменування розділів, тем	Розподіл за видами занять			
	Усього	Лекції	Семінари	СРС
Вхідний контроль	0,5	0,5		

<u>Розділ 1 Етнополітичний контекст української історії</u>				
Тема 1. 1 Формування та розвиток історико-етнографічних регіонів України.	2,5	0,5		2,0
Тема 1. 2 Етнополітика та її особливості в різні періоди життя українського народу.	2,5	0,5		2,0
Тема 1. 3 Етнополітичні аспекти української історії новітнього часу.	3,0	0,5	0,5	2,0
КР за розділом 1	0,5		0,5	
<u>Розділ 2 Історичний поступ української держави</u>				
Тема 2. 1 Історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежної України (1917 – 1920 рр.)	5,5	1,0	0,5	4,0
Тема 2. 2 Державотворчі процеси в Україні в радянський період, їх історичне місце	3,0	0,5	0,5	2,0
Тема 2. 3 Еволюція розвитку України в умовах її суверенітету	2,5	0,5		2,0
КР за розділом 2	0,5		0,5	
<u>Розділ 3 Історія формування та діяльності політичних організацій в українському суспільстві</u>				
Тема 3. 1 Об'єктивні умови й суб'єктивні фактори в процесах політичного життя в дорадянський період	3,0	2,0		2,0
Тема 3. 2 Об'єктивні умови й суб'єктивні фактори в процесах політичного життя в радянський період	3,0	0,5		2,0
Тема 3. 3 Україна на шляху суверенного розвитку: суспільно-політичні трансформації	5,0	0,5	2,0	2,0
КР за розділом 3	1,0	1,0		
МК	4,0			
Усього	36	8,0	4,0	20

IV. II Лекції

Лекція виконує установчу функцію, забезпечує керування пізнавальною діяльністю студентів. При викладанні використовується проблемно-хронологічний підхід.

Зміст і обсяг лекційних занять наведено в таблиці 3:

Таблиця 3 – Зміст і обсяг лекційних занять

Найменування лекцій	Кількість годин	Дидактичні засоби	Література
1	2	3	4

<p><u>Лекція 1. Етнополітичний контекст української історії. Формування та розвиток історико-етнографічних регіонів України.</u> Вхідний контроль. Предмет етнополітики. Поняття історико-етнографічний регіон. Етнотериторіальні утворення на українських землях у доісторичний період. Регіональні землі на етапі політичного дроблення Давньоруської держави. Колонізація українських земель: етнічно-регіональні аспекти.</p>	2,0	карта, фрагмент фільму	
<p>Завдання на СРС Скіфо-сарматська доба. Хозари, торки, половці на теренах Донбасу. Освоєння Дикого поля в козацькі часи. Колонізаторська політика російського царизму. Початок урбанізації регіону.</p>	6,0		
<p><u>Лекція 2. Історичний поступ української держави.</u> Історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежної України (1917 – 1920 рр.). Державотворчі процеси в Україні в радянський період, їх історичне місце. Еволюція розвитку України в умовах її суверенітету</p>	2,0	фрагмент фільму	
<p>Завдання на СРС Донецько-Криворізька радянська республіка як історичний феномен. Селянський повстанський рух на теренах Донбасу</p>	8,0		
<p><u>Лекція 3-4. Історія формування та діяльності політичних організацій в українському суспільстві в дорадянський та радянський період.</u> Об'єктивні умови й суб'єктивні фактори в процесах політичного життя в дорадянський період. Об'єктивні умови й суб'єктивні фактори в процесах політичного життя в радянський період.</p>	2,0	Фрагмент фільму	
<p>Завдання на СРС Суспільно-політичне життя в Донбасі в дорадянський період. Суспільно-політичне життя в Донбасі в 1920 – 1930-х рр. Підпільний та партизанський рух у Донбасі в період фашистської окупації. Суспільно-</p>			

політичне життя в Донбасі в умовах НТР та наростання кризи адміністративно-командної системи.	6,0		
<u>Лекція 4. Історія формування та діяльності політичних організацій в українському суспільстві незалежної України.</u> Україна на шляху суверенного розвитку: суспільно-політичні трансформації. Місце Донбасу в інфраструктурі незалежної України.	2,0	Фрагмент фільму	

IV. III Семінарські заняття

Семінарські заняття проводяться з метою ґрунтовного вивчення ключових проблем політичної історії України та історії Донбасу, формування вміння аналізувати реальні соціально-історичні проблеми, навичок публічних виступів, ведення дискусій, а також контролю за засвоєнням студентами навчального матеріалу.

Нижче подаються теми семінарських занять, плани, поняття до тем, теми реферативних повідомлень та література.

СЕМІНАР № 1

ТЕМА: Етнополітичний контекст української історії. Формування та розвиток історико-етнографічних регіонів України.

ПЛАН

- 1 Етнотериторіальні утворення на українських землях у доісторичний період.**
- 2 Регіональні землі на етапі політичного дроблення Давньоруської держави.**
- 3 Колонізація українських земель: етнічно-регіональні аспекти.**

Поняття до теми

етнополітика, доісторичний період, історико-етнографічний регіон, колонізація, Дике поле.

РЕФЕРАТИВНІ ПОВІДОМЛЕННЯ

1. Скіфо-сарматська доба в історії Донбасу.
2. Хозари, торки, половці на теренах Донбасу.
3. Освоєння Дикого поля в козацькі часи.
4. Колонізаторська політика російського царизму. Початок урбанізації Донецького регіону.
5. Специфіка формування промислового пролетаріату Донбасу в II пол. XIX ст.

ЛІТЕРАТУРА ДО СЕМІНАРУ

- 1 Історія міст і сіл Української РСР. Донецька область. – К.: УРЕ, 1970. – 992 с.
- 2 Історія міст і сіл Української РСР. Луганська область. – К.: УРЕ, 1968. – 940 с.
- 3 Пірко В. Заселення Степової України в XVI – XVIII ст. / Пірко В. – Донецьк: НТШ-ДДУ-УКЦентр, 1998 – 124 с.
- 4 Міхненко А. М. Історія Донбасу 1861 – 1945 рр. / Міхненко А. М. – Донецьк: Юго-Восток, 1999. – 464 с.

Форма контролю знань: опитування – усні розгорнуті відповіді за планом заняття, реферативні повідомлення, усні короткі відповіді з місця (доповнення, корегування, рецензування розгорнутої відповіді), фронтальні письмові відповіді на КР № 1.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1 – виконується за темами розділу № 1 (див. табл. 3). Методику виконання та критерії оцінки знань див. у розділі IV. V.

Оцінка знань: усні розгорнуті відповіді – **5–10** балів; усні короткі відповіді з місця – до **2** балів за кожну, КР № 1 – **10–20** балів.

СЕМІНАР № 2

ТЕМА: Історичний поступ української держави.

ПЛАН

- 1 Історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежної України (1917 – 1920 рр.).
- 2 Державотворчі процеси в Україні в радянський період, їх історичне місце.
- 3 Еволюція розвитку України в умовах її суверенітету

Поняття до теми

Національно-визвольна революція, громадянська війна, сепаратизм, дисидентство, повстанський рух, махновщина, Донецько-Криворізька республіка.

РЕФЕРАТИВНІ ПОВІДОМЛЕННЯ

1. Діяльність українських політичних партій у Донбасі у 1917 – 1920 рр.
2. Донецько-Криворізька республіка: історія створення та альтернатива розвитку.
3. Селянський повстанський рух у Донбасі.

ЛІТЕРАТУРА ДО СЕМІНАРУ

- 1 Політична історія України. XX століття: У 6-ти т. Т. 2. Революції в Україні: політико-державні моделі та реалії (1917–1920) / В. Ф. Верстюк, В. Ф. Солдатенко. – К.: Генеза, 2003. – 488 с.
- 2 Міхненко А. М. Історія Донбасу 1861 – 1945 рр. / Міхненко А. М. – Донецьк: Юго-Восток, 1999. – 464 с.

Форма контролю знань: опитування – усні розгорнуті відповіді за планом заняття, реферативні повідомлення, усні короткі відповіді з місця (доповнення, корегування, рецензування розгорнутої відповіді), фронтальні письмові відповіді на КР № 2.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2 – виконується за темами розділу № 2 (див. табл. 3). Методику виконання та критерії оцінки знань див. у розділі IV. V.

Оцінка знань: усні розгорнуті відповіді – **5–10** балів; усні короткі відповіді з місця – до **2** балів за кожну, КР № 2 – **10–20** балів.

IV. IV Самостійна робота студентів

Успіх засвоєння курсу «Політична історія України та історія Донбасу» залежить від правильної організації самостійної роботи студентів. У сучасних умовах переходу вишів України на зразок навчання на засадах Болонської декларації роль самостійної роботи значно підвищилася, а її питома вага збільшилася. Згідно з цим на самостійну роботу студентів з вивчення курсу заплановано 20 годин, що дорівнює 56 % від аудиторного фонду часу. У зв'язку з цим практикується використання групових та індивідуальних консультацій з метою управління самостійною роботою.

Групові консультації проводяться перед вивченням певної теми й мають мобілізуюче значення. Аналізуються тільки окремі сторони проблеми, а інші відтворюються в конспекті-плані, карті-схемі, реферативному повідомленні, тестових відповідях, контрольних роботах.

Під час індивідуальних консультацій студенти отримують можливість доповнити та уточнити набуті теоретичні знання.

Позааудиторна самостійна робота студентів складається із щотижневої підготовки до лекцій та семінарських занять (за конспектом, підручниками або посібниками), а також виконання різноманітних теоретичних завдань: визначення термінів та понять, підготовку до семінарських занять, вибіркоче конспектування матеріалу до самостійної підготовки, написання письмової самостійної роботи (реферату) за вільно обраною темою.

Час на виконання позааудиторної самостійної роботи та на підготовку до модульних контрольних робіт зафіксований у табл. 2.

Перелік завдань до самостійної підготовки, коментарі до вивчення матеріалу та перелік джерел наведений у таблиці 4:

Таблиця 4 – Завдання до самостійної підготовки студентів за темами

Тема 1. 1 Формування та розвиток історико-етнографічних регіонів України.	Скіфо-сарматська доба. Хозари, торки, половці на теренах Донбасу. Освоєння Дикого поля в козацькі часи. Колонізаторська політика	Основна: [8], [9]. Додаткова: [12].
--	--	--

	російського царизму. Початок урбанізації регіону.	
Тема 2. 1 Історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежної України (1917–1920 рр.).	Донецько-Криворізька радянська республіка як історичний феномен. Селянський повстанський рух на теренах Донбасу	Основна: [1]. Додаткова: [10].
Тема 3. 1 Об'єктивні умови й суб'єктивні фактори в процесах політичного життя в дорадянський період	Суспільно-політичне життя в Донбасі в дорадянський період.	Додаткова: [10].
Тема 3. 2 Об'єктивні умови й суб'єктивні фактори в процесах політичного життя в радянський період	Суспільно-політичне життя в Донбасі в 1920–1930-х рр. Підпільний та партизанський рух у Донбасі в період фашистської окупації. Суспільно-політичне життя в Донбасі в умовах НТР та наростання кризи адміністративно-командної системи.	Основна: [3]. Додаткова: [11],[15].

IV. V Контрольні роботи

Навчальним планом дисципліни за темами модуля передбачено виконання трьох модульних контрольних робіт.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1 виконується після закінчення теоретичного й практичного вивчення тем розділу № 1.

МЕТА контрольної роботи № 1 – оцінити рівень закріплення отриманих знань, практичних умінь та навичок студентів.

Контрольна робота № 1 містить тести різних рівнів складності, як наслідок, вимагає різного характеру діяльності – від репродуктивного до пошукового. Зміст тестів конкретизується залежно від матеріалу, засвоєння якого перевіряється. Види завдань урізноманітнено, що дає можливість викладачу знайти найефективніший засіб перевірки знань з метою виявлення досягнень студентів і стимулювання їх надалі оволодівати знаннями. Самі студенти, розв'язуючи тестові завдання, мають можливість зробити об'єктивний висновок про загальний рівень своїх знань з теми.

Термін виконання – 0,5 годин академічного часу. Мінімальна сума балів складає 10 балів, а максимальна – 20 балів. Коли студент отримує менше 10 балів, контрольна робота визнається виконаною незадовільно та підлягає перескладанню.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2 виконується після закінчення теоретичного й практичного вивчення тем розділу № 2.

МЕТА контрольної роботи № 1 – оцінити рівень закріплення отриманих знань, практичних умінь та навичок студентів.

Контрольна робота № 2 містить тести різних рівнів складності, як наслідок, вимагає різного характеру діяльності – від репродуктивного до пошукового. Зміст тестів конкретизується залежно від матеріалу, засвоєння якого перевіряється. Види завдань урізноманітнено, що дає можливість викладачу знайти найефективніший засіб перевірки знань з метою виявлення досягнень студентів і стимулювання їх надалі оволодівати знаннями. Самі студенти, розв'язуючи тестові завдання, мають можливість зробити об'єктивний висновок про загальний рівень своїх знань з теми.

Термін виконання – 0,5 годин академічного часу. Мінімальна сума балів складає 10 балів, а максимальна – 20 балів. Коли студент отримує менше 10 балів, контрольна робота визнається виконаною незадовільно та підлягає перескладанню.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3 виконується після закінчення теоретичного й практичного вивчення тем розділу № 3.

МЕТА контрольної роботи № 3 – оцінити рівень набутих умінь аналізувати й оцінювати явища політичного розвитку українського суспільства.

Термін виконання – 1,0 година академічного часу.

Критерії оцінки:

• «**відмінно**» (38-40 балів) виставляється, якщо студент виявив уміння критично аналізувати й оцінювати історичні факти, події на підставі здобутих

знань з програмного матеріалу, логічно викладає засвоєний матеріал, аналізуючи та синтезуючи історичні факти і події.

- **«добре» (35-37 балів)** виставляється, якщо студент виявив уміння аналізувати й оцінювати історичні факти, події на підставі здобутих знань з програмного матеріалу з логічним викладанням цього матеріалу.

- **«добре» (30-34 балів)** виставляється, якщо студент виявив достатній рівень знань фактичного матеріалу з використанням відповідної термінології й лексики;

- **«задовільно» (26-29 балів)** виставляється, якщо студент при відповіді на запитання розрізняє причину від наслідку й формально засвоїв фактичний матеріал;

- **«задовільно» (20-25 балів)** виставляється, якщо при відповіді на запитання студент виявив уміння на рівні репродуктивного використання уніфікувати набуті знання;

- **«незадовільно» (11-19 балів)** виставляється, якщо студент виявив серйозні пробіли в знаннях основного матеріалу, допустив принципові помилки, які не дали можливості вийти на рівень творчого використання набутих знань;

- **«незадовільно» (1-10 балів)** показав незадовільні вміння і навички практичного застосування аналізу історичних подій та вміння висловити свої думки.

Варіанти завдань модульних контрольних робіт див. у додатку 2.

V СИСТЕМА РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинговий контроль за курсом «Політична історія України та історія Донбасу» складається з поточного контролю (оцінка поточних знань студентів протягом триместру вивчення курсу) та підсумкового контролю (складання заліку за курсом).

V. I Система рейтингового поточного контролю

Рейтинговий поточний контроль знань за курсом має наступну схему виконання:

Рейтинг кожного модуля складається із суми оцінок за:

- аудиторну роботу студента впродовж вивчення навчального матеріалу модуля;
- позааудиторну самостійну роботу студента впродовж вивчення навчального матеріалу модуля;
- модульний тест;
- модульну контрольну роботу.

V. I. I Оцінка аудиторної роботи студента

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента здійснюється за певною системою рейтингових балів, затвердженою кафедрою. Наприкінці вивчення модуля викладач виставляє сумарну оцінку за аудиторну роботу студента. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал наступним чином:

Національна система оцінки		Рейтингова система, бали
бальна	словесна	
5	відмінно	90 – 100
4	добре	75 – 89
3	задовільно	55 – 74
2	незадовільно	1 – 54
відсутність на заняттях	незадовільно	0

Рейтинг оцінки аудиторної роботи додається до загального рейтингу модуля.

V. I. II Оцінка позааудиторної роботи студента

Позааудиторна самостійна робота студентів складається із щотижневої підготовки до лекцій та семінарських занять (за конспектом, підручниками або посібниками), а також виконання різноманітних теоретичних завдань: визначення історичних термінів та понять, підготовку до семінарських занять, вибіркоче конспектування матеріалу до самостійної підготовки, написання письмової самостійної роботи (реферату) за вільно обраною темою.

Оцінка позааудиторної самостійної роботи студентів складається з оцінки рівня підготовки до лекцій і практичних занять та рівня виконання рефератів. Рівень підготовки до лекцій і практичних занять оцінюється в аудиторній роботі.

Індивідуальними завданнями, які можуть виконувати студенти, є реферати. Завдяки виконанню рефератів студент отримує можливість самостійно поглибити вивчення «білих плям» в політичній історії України та Донбасу.

Рівень виконання рефератів оцінюється у 15 балів. Критерії оцінювання наводяться в табл. 5:

Таблиця 5 – Критерії оцінювання рефератів

Стан виконання реферату	Критерії оцінювання	Національна оцінка	Рейтингова система, бали
-------------------------	---------------------	--------------------	--------------------------

оформлений у вигляді брошури (формат А 4) із відповідним титульним листом загальним обсягом у 15–20 сторінок.	Студент самостійно впорядкував опрацьований матеріал та логічно виклав його сучасною українською мовою відповідно до вимог.	Відмінно	14–15 балів
	Студент логічно виклав матеріал з елементами самостійного аналізу. Науковий апарат оформлений у відповідності до вимог.	Добре	12–13 балів
	Репродуктивне викладення матеріалу. Є недоліки в оформленні.	Задовільно	10–11 балів
	Тема не розкрита, суттєві недоліки в оформленні або несамотійне виконання реферату (плагіат).	Незадовільно	0–балів

V. II Визначення результатів рейтингового поточного контролю

Рейтинговий поточний контроль оцінюється за результатами рейтингів модулів. Для курсу передбачено 1 модуль. Підсумковий рейтинг є результатом рейтингового поточного контролю знань студентів за модуль. Визначення рейтингу за поточні знання студентів наведені нижче:

Таблиця 6 – визначення результатів рейтингового поточного контролю

Вид поточного контролю	Кількість зарахованих балів		Оцінка за шкалою ECTS		Коментарі
	мінімум	максимум	мінімум	максимум	
Аудиторна робота	15	20	Е	А	Підсумковий контроль складено
Контрольна робота № 1	10	20	Е	А	
Контрольна робота № 2	10	20	Е	А	
Контрольна робота № 3	20	40	Е	А	
Підсумок поточного контролю	55	100	Е	А	

Якщо за результатами поточного модульного контролю студент не набрав мінімальну кількість балів (55), він обов'язково проходить підсумковий рейтинговий контроль (складання заліку).

V. III Підсумковий рейтинговий контроль

Підсумковий рейтинговий контроль передбачає складання заліку з курсу «Політична історія України та історія Донбасу» наприкінці вивчення дисципліни. Залік передбачає перевірку теоретичних і практичних знань і вмінь студентів з усіх питань курсу. Умови складання заліку мають три варіанти дій, які наведені нижче.

1) Підсумок оцінювання знань (залік) здійснюється за результатами поточного модульного контролю, завдання якого оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів. Підсумковий бал за результатами поточного модульного контролю визначається під час останнього семінарського заняття та є основою для виставлення заліку з дисципліни.

2) Викладач має право виставити залік за умови, якщо студент набрав не менше ніж 55 балів за модуль за підсумком поточного модульного контролю.

3) Студент, який не набрав за результатами підсумкового модульного контролю 55 балів, зобов'язаний складати залік.

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується у ДДМА	Оцінка за національною шкалою	Коментарі результатів складання заліку
A	90–100	5 (відмінно)	Залік складено успішно
B	81–89	4 (добре)	Залік складено успішно
C	75–80	4 (добре)	Залік складено успішно
D	65–74	3 (задовільно)	Залік складено
E	55–64	3 (задовільно)	Залік складено
FX	30–54	2 (незадовільно)	Не зараховано (Залік не складено, але надана можливість повторного складання)
F	0–29	2 (незадовільно)	Не зараховано (Залік не складено з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

V. III. I Критерії оцінки модуля й дисципліни в цілому

- **«зараховано» (90-100 балів)** виставляється, якщо студент виявив уміння критично аналізувати й оцінювати історичні факти, події на підставі здобутих знань з програмного матеріалу, логічно викладає засвоєний матеріал, аналізуючи та синтезуючи історичні факти і події.

- **«зараховано» (81-89 балів)** виставляється, якщо студент виявив уміння аналізувати й оцінювати історичні факти, події на підставі здобутих знань з програмного матеріалу з логічним викладанням цього матеріалу.

- **«зараховано» (75-80 балів)** виставляється, якщо студент виявив достатній рівень знань фактичного матеріалу з уживанням відповідної термінології й лексики;

- **«зараховано» (65-74 балів)** виставляється, якщо студент при відповіді на запитання розрізняє причину від наслідку і формально засвоїв фактичний матеріал;

- **«зараховано» (55-64 балів)** виставляється, якщо при відповіді на запитання студент виявив уміння на рівні репродуктивного використання

уніфікувати набуті знання;

- «не зараховано» (31-54 балів) виставляється, якщо студент виявив серйозні пробіли в знаннях основного матеріалу, допустив принципові помилки, які не дали можливості вийти на рівень творчого використання набутих знань;

- «не зараховано» (1-30 балів) показав незадовільні вміння і навички практичного застосування аналізу історичних подій та вміння висловити свої думки.

VI РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

На лекціях слід подавати основну частину теоретичного матеріалу, доповнюючи його характерними прикладами. Питання навчального курсу, які завдяки обмеженості часу навчальних занять, не можуть бути розглянуті на лекціях, повинні бути опановані на семінарських заняттях. Такого роду питання повинні конкретизувати й деталізувати знання студентів з основних проблем навчального курсу, які розглядаються на лекціях. Лекційний матеріал слід добирати та компоувати з орієнтацією на рівень аудиторії.

Оптимальною формою лекційного заняття є лекція проблемного типу. На початку заняття перед студентами ставиться проблема, яка розв'язується в ході лекції шляхом діалогу «лектор – студент». При цьому основні моменти фіксуються в конспекті. Активізувати сприйняття лекційного матеріалу допомагає використання такого засобу інноваційного навчання, як аудіовізуальний. При цьому відеотека з курсу може бути розроблена за допомогою студентів.

Ще однією інноваційною технологією є випереджальна технологія навчання. Студенти самостійно вивчають лекційний матеріал без складання конспекту, а на наступному занятті систематизують опрацьований матеріал у зошитах під керівництвом викладача.

Семінарські заняття проводяться з метою глибокого вивчення ключових проблем, формування у студентів умінь аналізувати реальні соціально-історичні проблеми, навичок публічних виступів, ведення дискусій, а також контролю за засвоєнням студентами учбового матеріалу.

Для того щоб робота на семінарських заняттях була цікавою й реально допомагала студентам засвоїти матеріал, до них необхідно систематично та якісно готуватися.

Підготовка до семінару розпочинається ще на лекції. Саме тут студент уперше знайомиться з логічною схемою курсу, найважливішими проблемами науки, одержує необхідні методичні вказівки. Лекції необхідно не тільки слухати, але й записувати основні положення. Далі підготовка до семінарських занять поділяється на ряд етапів:

1. Перш за все слід ознайомитися з планом семінару, з'ясувати питання для вивчення та підібрати літературу.

2. Потім треба вивчити лекційний матеріал, розділи з навчально-методичної літератури.

3. До кожної теми треба засвоїти ряд понять та історичних дат. Для цього треба мати окремий зошит або виділити великі поля в конспекті лекцій та робочому зошиті для семінарів.

При вивченні курсу широко практикується реферативна форма роботи. Це передусім теми, які недостатньо висвітлені в історичній літературі (так звані «білі плями» історії) та історичні портрети.

VII НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

VII. I Список основної літератури

- 1 **Політична історія України. XX століття: У 6-ти т. Т. 2. Революції в Україні: політико-державні моделі та реалії (1917–1920) / В. Ф. Верстюк, В. Ф. Солдатенко. – К.: Генеза, 2003. – 488 с.**
- 2 **Політична історія України. XX століття: У 6-ти т. Т. 3. Утвердження радянського ладу в Україні (1921–1938) / В. А. Греченко, Л. В. Гриневич, С. А. Кокін, С. В. Кульчицький. – К.: Генеза, 2003. – 448 с.**
- 3 **Політична історія України. XX століття: У 6-ти т. Т. 4. Україна у Другій світовій війні (1939–1945) / В. І. Кучер, В. А. Гриневич, В. С. Коваль. – К.: Генеза, 2003. – 584 с.**
- 4 **Політична історія України. XX століття: У 6-ти т. Т. 6. Від тоталітаризму до демократії (1945–2002) / В. П. Андрущенко, В. К. Баран, О. Д. Бойко. – К.: Генеза, 2003. – 693 с.**
- 5 **Історія держави і права України / Калиновський В.С., Кузьминець А.В. – К., 2003. – 448 с.**
- 6 **Кондратюк В. О., Буравченкова С. Б. Українська революція: здобутки та втрати в державотворчих змаганнях / Кондратюк В. О., Буравченкова С. Б. – К., 1998. – 208 с.**
- 7 **Кремень В., Базовкін Є. Політичні партії України: порівняльний аналіз програмних документів / Кремень В., Базовкін Є. – К., 1993. – 506 с.**
- 8 **Історія міст і сіл Української РСР. Донецька область. – К.: УРЕ, 1970. – 992 с.**
- 9 **Історія міст і сіл Української РСР. Луганська область. – К.: УРЕ, 1968. – 940 с.**

VII. II Список додаткової літератури

- 10 **Міхненко А. М. Історія Донбасу 1861 – 1945 рр. / Міхненко А. М. – Донецьк: Юго-Восток, 1999. – 464 с.**
- 11 **Міхненко А. М. Донбас в роки Великої Вітчизняної війни. / Міхненко А. М. – Донецьк: Юго – Восток, 1999. – 154 с.**
- 12 **Пірко В. Заселення Степової України в XVI – XVIII ст. / Пірко В. – Донецьк: НТШ-ДДУ-УКЦентр, 1998 – 124 с.**
- 13 **Саржан А. О. Новітня історія Донбасу (1945 – 1999 рр.): навч. посібник / Саржан А. О. – Донецьк, 1999. – 463 с.**
- 14 **Гомза Я. Українське підпілля на центральних та східних українських землях // Авдеєвський вестник. – 1992. – 9 мая.**
- 15 **Нікольський В.М. Підпілля ОУН(б) у Донбасі. – К.: ПНАНУ, 2001. – 178 с.**

VII. III Інтернет-ресурс

<http://www.history.org.ua/index.php?urlcrnt=JournALL/select.php&seriaName=geo>
<http://www.uahistory.cjb.net/>

Розробник навчальної програми – кандидат історичних наук доцент кафедри українознавства та гуманітарної освіти Довбня О. А.

Перелік тем рефератів

1. Скіфо-сарматська доба в історії Донбасу.
2. Хозари, торки, половці на теренах Донбасу.
3. Освоєння Дикого поля в козацькі часи.
4. Колонізаторська політика російського царизму. Початок урбанізації Донецького регіону.
5. Специфіка формування промислового пролетаріату Донбасу в II пол. XIX ст.
6. Донбас у роки першої російської революції (1905–1907 рр.).
7. Діяльність українських політичних партій в Донбасі у 1917 – 1920 рр.
8. Донецько-Криворізька республіка: історія створення та альтернатива розвитку.
9. Селянський повстанський рух на Донбасі.
10. Партизанський та підпільний рух у Донбасі у роки Великої Вітчизняної війни.
11. Відбудова промисловості Донбасу після Великої Вітчизняної війни.
12. Донбас в єдиному народногосподарському комплексі СРСР.
13. Рух українських правозахисників у Донбасі (60 – 70-ті рр. XX ст.).
14. Деформації в структурі економіки Донецького регіону. Наростання екологічної небезпеки.
15. Шахтарські страйки кінця 1980-х рр. у Донбасі.
16. Проблеми розвитку регіону й пошуки шляхів виходу з кризи.

**Зразки тестових модульних контрольних робіт
КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1**

1. Вкажіть соціальну організацію доби палеоліту.
2. Поселення пізнього палеоліту виявлені поблизу:
а) Кальміусу; б) Сіверського Дінця; в) Міусу.
3. Перехід від привласнюючої форми господарства до відтворюючої відбувся в:
а) мезоліті; б) неоліті; в) енеоліті.
4. Для дніпро-донецької культури характерні: а) колективні могильники; б) курганні поховання; в) немає правильної відповіді.
5. Південна межа ямково-грібенцевої культури проходить по лінії:
а) Чернігів – Полтава – Слов'янськ; б) Слов'янськ – Донецьк – Маріуполь;
в) Чернігів – Київ – Слов'янськ..
6. Основними заняттями людей дніпро-донецької культури були:
а) полювання; б) рибальство; в) збиральництво; г) скотарство; д) землеробство.
7. Антропологічний тип людини ямково-грібенцевої культури схожий з типом людини:
а) дніпро-донецької культури; б) зрубної культури; в) культури шнурової кераміки.
8. Де були виявлені поселення пізнього палеоліту?
9. Залишки мідних копалень виявлені: а) поблизу Артемівська; б) у Краматорську; в) Приазов'ї.

10. Кіммерійські пам'ятки на теренах Донбасу представлені: а) могильниками; б) курганними похованнями; в) городищами.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

1. На початку ХХ ст. переважна більшість Донецької області до складу якої губернії входила?
2. Ради робітничих і солдатських депутатів у Маріуполі та Юзівці були під впливом якої партії?
3. Згідно з рішенням Всеукраїнського з'їзду рад (грудень 1917 р.) Донбас увійшов до складу: а) Радянської Росії; б) Радянської України; в) Донецько-Криворізької республіки.
4. У 1917 р. за Донбас вели боротьбу: а) більшовики і денікінці; б) більшовики і каледінці; в) більшовики і війська УНР; г) більшовики і махновці.
5. Яку політику проводили більшовики в роки громадянської війни?
6. Навесні 1919 р. Донбас окупували: а) австро-німецькі війська; б) війська Антанти; в) денікінці;
7. Аграрна політика Денікіна в Україні (1919 р.) передбачала: а) відновлення державної власності на землю; б) відновлення поміщицької власності на землю; в) відновлення селянської общини за російським зразком.
8. Для боротьби проти денікінців було створено: а) Південний фронт; б) Північний фронт; в) Південно-Західний фронт.
9. Столицею Донецько-Криворізької республіки було місто:
а) Юзівка; б) Харків; в) Донецьк.
10. За основу «Декрету про землю» був покладений принцип: а) націоналізації землі; б) колективізації одноосібних господарств; в) рівний розподіл землі.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

Варіант № 1

Проаналізуйте об'єктивні умови й суб'єктивні фактори в процесах політичного життя в дорадянський період.

Варіант № 2

Проаналізуйте об'єктивні умови й суб'єктивні фактори в процесах політичного життя України в радянський період.

Варіант № 3

Проаналізуйте розвиток суспільно-політичного життя в Донбасі в дорадянський період.

Варіант № 4

Проаналізуйте розвиток суспільно-політичного життя в Донбасі в 1920 – 1930-х рр.

Варіант № 5

Проаналізуйте форми та методи підпільного та партизанського руху в Донбасі в період фашистської окупації.

Варіант № 6

Проаналізуйте розвиток суспільно-політичного життя в Донбасі в умовах НТР та наростання кризи адміністративно-командної системи.

СЕМЕСТРОВІ ГРАФІКИ НАВЧАННЯ

Графік № 1

№	Назва та стислий зміст модуля (його ваговий коефіцієнт)	3	Кредити ECTS	Загальна кількість годин	Кількість ауд годин	Форма та зміст індивідуальних завдань (РГР та ін.), терміни їх виконання	Форми та методи контролю, час на виконання	Оцінка з урахування м коефіцієнту		Тиждень проведення
								min	max	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Модуль 1. Закономірності політичного процесу в Україні. Місце й роль Донбасу в політичному житті Української держави	6	1,0	36	12	Конспектування історичних джерел та літератури до семінарських занять, підготовка повідомлень	Фронтальне питування КР № 1 КР № 2 КР № 3	15 10 10 20	20 20 20 40	усі 2 4 7
							Усього за модуль	55	100	
							Загальна оцінка	55	100	

Графік № 2

Дисципліна	Кількість годин	Термін видачі завдань та термін їхнього виконання по неділях									Форма звітності
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
		/	*	/	*	/	*	/	*	/	
Політична історія України та історія Донбасу	36										Залік
Лекції	8	2		2		2		2			
Практика	4		2		2						
Контрольні роботи			КР1 10/20		КР2 10/20			КР2 20/40			
Опитування			7/10		8/10						
Атестація						A1			A2		
Сума балів		55/100									
Модулі		МОДУЛЬ №1									

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Етнотериторіальні утворення на українських землях у доісторичний період.
2. Регіональні землі на етапі політичного дроблення Давньоруської держави.
3. Колонізація українських земель: етнічно-регіональні аспекти.
4. Історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежної України (1917 – 1920 рр.).
5. Державотворчі процеси в Україні в радянський період, їх історичне місце.
6. Еволюція розвитку України в умовах її суверенітету
7. Об'єктивні умови й суб'єктивні фактори в процесах політичного життя в дорадянський період.
8. Об'єктивні умови й суб'єктивні фактори в процесах політичного життя в радянський період.
9. Найдавніші племена й держави на території Донбасу.
10. Донбас у добу раннього середньовіччя.
11. Донбас у XIV – XVIII ст.
12. Перетворення Донбасу на індустріальний центр Російської імперії.
13. Донбас у добу громадянської війни (1918 – 1920 рр.).
14. Донецько-Криворізька радянська республіка як історичний феномен.
15. Донбас у міжвоєнний час (1921-1939 рр.):
16. Донбас у роки Великої Вітчизняної війни (1941-1945 рр.):
17. Донбас у першому повоєнному десятиріччі:
18. Донбас в 60 – 80-ті рр. XX ст.
19. Донбас у 1985 – 1991 рр.
20. Місце Донбасу в інфраструктурі незалежної України.